

Päätoimittajien yhdistyksen lausunto LVM:lle hallituksen esityksestä laiksi mediatukilautakunnasta ja valtioneuvoston asetuksesta valtioneuvostokunnasta journalistisen sisällön edistämiseen

o **Yleisiä huomioita**

Päätoimittajien yhdistys (PTY) pitää arvokkaana, että journalistisen median yhteiskunnallinen merkitys tunnustetaan ja sille suunnataan koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa erityistukea. Vaikka journalistien sisältöjen kysyntä on koronapandemian aikana kasvanut, se ei korvaa kriisin aiheuttamaa mainonnan romahdusta. Jo ennestään vaikeuksissa ollut media-ala on näin joutunut kestävämpään tilanteeseen.

PTY toivoo, että pidemmällä aikavälillä journalistisen median toimintaedellytykset Suomessa pyritäisiin turvaamaan kertaluontoisia tukimuotoja pitkäjänteisemmin kuten esimerkiksi muissa Pohjoismaissa on tehty. Riippumaton journalismi pyrkii laajasti vastaamaan demokraattisen yhteiskunnan odotuksiin, mutta mediayritysten on ainakin toistaiseksi vaikea täysin kantaa tämän aiheuttamat kulut digimurrosta edeltävään tapaan mm. suurten kansainvälisten alustayhtiöiden kilpailun vuoksi.

Yleisön ammattijournalismia kohtaan tunteman luottamuksen säilyttämiseksi kaikissa tukimuodoissa on keskeisen tärkeää, etteivät ne edes kansalaisten mielikuvissa pääse vaarantamaan median riippumattomuutta poliittisista päätöksentekijöistä ja tukea jakavista viranomaisista.

o **Huomionne tuen myöntämisen kriteereistä ja tukikelpoisuudesta (VN asetus)**

Koska kaavailtu tukisumma, viisi miljoonaa euroa, on tarpeeseen nähden pieni, PTY pitää tärkeänä, että tuki kohdistuu koronakriisistä kärsineelle journalistiselle ammattimedialle. Summa ei sen ohella riitä esimerkiksi yleiseksi median laatuksi tai rajattujen kohderyhmien viestinnän tukemiseen, eikä muun kuin journalistisen median erillistuki olisi samalla tavalla yhteiskunnallisesti perusteltua, varsinkin kun tarjolla on myös muuta koronakriisin hoitoon tarkoitettua yritystukea.

Journalismin riippumattomuuden turvaamiseksi PTY toivoo, ettei tuen jakamiseen sovelleta ehdotettuja sisällöllisiä kriteerejä tutkivasta journalismista tai ”tavallista syvällisemmistä journalistisista kokonaisuuksista”, jotka edellyttäisivät laadullista arviointia, vaan että tuki jaettaisiin tukikriteerit täyttävälle medioille palkkatukena koronakriisin aiheuttamien tappioiden ja toteutuneiden henkilöstökulujen perusteella.

PTY esittää, että tukeen olisivat koronakriisin liiketoimintavaikutusten perusteella oikeutettuja ne luonnoksessa määritellyllä tavalla omaa toimituksellista sisältöä julkaisevat, vapaasti yleisön saatavilla tai tilattavissa/myynnissä olevat mediat, joissa työskentelee sananvapauslaissa tarkoitettun vastaavan toimittajan lisäksi vähintään yksi kokoaikainen toimituksellista työtä tekevä henkilö tai jotka hankkivat vastaavan työpanoksen freelance-ostoina tai näiden yhdistelmänä.

Liiketoimintavaikutuksia arvioitaessa olisi PTY:n näkemyksen mukaan huolehdittava siitä, että tuki kohdistuisi kokonaan mainosrahoitteisten medioiden lisäksi myös maksullisiin medioihin, joiden mainostulomenetykset ovat erittäin merkittäviä, vaikka koko liikevaihto ei olisi laskenut luonnoksessa kriteeriksi esitettyä 30:a prosenttia. Kyseistä kriteeriä olisi tästä syystä tarpeen muuttaa esimerkiksi niin, että laskentaperusteena olisi mainostulojen menetys eikä liikevaihto.

Huomionne tuen enimmäismäärästä (VN asetus)

-

o Huomionne mediatukilautakunnasta, sen tehtävistä, roolista ja kokoonpanosta (HE)

PTY:n mielestä mediatukilautakunnan tehtäviin ei pitäisi ehdotetulla tavalla sisällyttää tuettavan journalismin laadullista arviointia (tutkiva journalismi tai ”tavallista syvällisemmät journalistiset kokonaisuudet”), vaan ainoastaan sen toteaminen, täyttääkö hakija yleiset tukikriteerit. Näin torjuttaisiin epäilyt siitä, että median sisältöratkaisut voisivat vaikuttaa tuen myöntämiseen.

Samalla PTY kiinnittää huomiota siihen, että Mediatukilautakunnan rooli suhteessa viranomaiseen (Liikenne- ja viestintävirasto) jää esityksessä epäselväksi, mihin myös oikeusministeriö omassa lausunnossaan puuttuu. PTY pitää tärkeänä, että toimijoiden päätösvalta tuen jakamisessa määritellään selkeästi. Journalistisen riippumattomuuden kannalta parempi ratkaisu olisi, ettei Mediatukilautakunta toimisi viranomaisen osana vaan selkeästi ulkopuolisena elimenä, jolle delegoitaisiin esityksissä tai ratkaisuihin tarvittava toimivalta. Myös lautakunnan käyttöön osoitettava valmisteluresurssi olisi mahdollisuuksien mukaan syytä erottaa viraston varsinaisesta virkatyöstä, koska esityksessä on joka tapauksessa varauduttu lisärekryointeihin.

PTY pitää korostetun tärkeänä, että tuen jakaminen tapahtuu kaikissa vaiheissaan tosiasiallisesti eikä vain näennäisesti riippumattomasti ja että riippumattomuus koskee paitsi poliittista päätöksentekoa myös viranomaistoimintaa.

o Huomionne tuen vaikutuksista

-

o Muuta

-

